

KOP- SOĻĪ

9. lpp.

“Vienmēr izmantoju iespējas, kas man tiek piedāvātas.”

Artis Ozols,
LNS Jauniešu centra vadītājs

SEPTEMBRIS 2021 | #9 (1132) | WWW.LNS.LV

PASAULES NEDZIRDĪGO FEDERĀCIJAI 70

Pasaules Nedzirdīgo federācija šogad atzīmē 70 gadu jubileju. Atzīstot, ka nedzirdīgie visā pasaulē saskaras ar šķēršļiem visaptverošai pieejamībai, vienlīdzīgām cilvēktiesībām un līdzdalībai politikas veidošanas procesos, 1951. gada 23. septembrī Romā, Itālijā, tika izveidota Pasaules Nedzirdīgo federācija (PNF). Sadarbībā ar Apvienoto Nāciju organizāciju un tās iestādēm, valstu nedzirdīgo organizācijām un citiem ieinteresētiem partneriem PNF strādā, lai sekmētu nedzirdīgo cilvēku cilvēktiesības. Tā ir viena no vecākajām cilvēku ar invaliditāti organizācijām, kas apvieno nedzirdīgo organizācijas no 133 pasaules val-

stīm. Kopš 2019. gada PNF prezidents ir Džozefs Marijs no ASV. LNS ir pilntiesīgs biedrs kopš 1992. gada 27. aprīļa.

LNS PREZIDENTA UZRUNA STARPTAUTISKAJĀ NEDZIRDĪGO NEDĒĻĀ

Septembris nedzirdīgo kopienai visā pasaulē ir īpašs mēnesis, jo šajā mēnesī notiek Nedzirdīgo nedēļas pasākumi un tiek atzīmēta Nedzirdīgo diena.

Nedzirdīgo nedēļas pasākumu ietvaros LNS uzsver gan nedzirdīgo kopienas vēsturi, gan zīmju valodas nozīmi nedzirdīgo kultūrā, izglītībā un informācijas pieejamībā.

Visos pasākumos tiek laipni aicināts piedalīties un līdzdarboties ikviens nedzirdīgo kopienas loceklis, nedzirdīgo

ģimenes, zīmju valodas tulki, kā arī citas ieinteresētās personas. Aktīvi līdzdarbojoties, mēs katrs varam sniegt savu ieguldījumu plaukstošas nedzirdīgo kopienas attīstībā.

Nedzirdīgo dienā aicinu apzināties, ka katrs esam personība, ka katrs mūsu darbs, katra mūsu aktivitāte ir vērsta uz to, lai piepildītu mūsu visu ieceres dzīvot labāk.

E. Vorslovs, LNS prezidents

KOPSOĻĪ LASIET

2.-3. OFICIĀLĀS ZIŅAS

- “Darbs jādara no visas sirds.” Intervija ar LNS prezidentu Edgaru Vorslovu
- LNS vadības kalendārs

4.-5. BIEDRĪBU ZIŅAS

- LNS biedrību aktīvā vasara
- Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas ziņas

6.-7. SKOLU ZIŅAS

- Jaunajā mācību gadā skolas solos sēdīsies 152 skolēni
- Raiņa vidusskolā nedzirdīgie mācās kopā ar dzirdīgajiem
- Rīgas Ēbelmuižas pamatskola popularizē zīmju valodu
- Valmieras skolā jauna bibliotēka

8. NODARBINĀTĪBA

- “Cik varēšu, tik ilgi arī strādāšu!” Ar savu dzīvesstāstu dalās Andris Šilinskis, kurš strādā kokapstrādē

9. INTERVIJA

- “Tikai uz priekšu!” LNS Jauniešu centra vadītājs Artis Ozols par to, kā nezaudēt motivāciju
- Autobuss kļūst pieejamāks

10. KULTŪRA

- Sarunu festivālā *LAMPA* nodrošināta diskusiju titrēšana reāllaikā
- Dzejas dienas pirmo reizi ar tulkojumu zīmju valodā

11. ĀRZEMĒS

- Pirmā nedzirdīgā parlamentāriete Izraēlas vēsturē – Šerlija Pinto
- LNS biedrs – Islandes zīmju valodas plakāta mākslinieks
- Francijā nedzirdīgais vada laulību ceremoniju dzirdīgajiem

12. DAŽĀDI

- Jubilāri
- Apsveikumi
- LTV jaunumi
- Līdzjūtība

Teksts: Jūlija Bite Foto: Inese Immure

DARBS JĀDARA NO VISAS SIRDIS

1983. gadā sākot strādāt LNS Rīgas Mācību un ražošanas uzņēmumā kā parasts strādnieks, EDGARS VOR-SLOVS kāpa pa karjeras kāpnēm, ieguldot visus savus spēkus LNS attīstībā. 2013. gadā viņš tika ievēlēts par LNS valdes priekšsēdētāju, un nu tikko kļuvis par LNS prezidentu jau otrreiz. Taču par sevi un saviem nopelniem Edgaram runāt ne visai patīk, viņš labprātāk apspriež iespējamus risinājumus, kā nedzirdīgo dzīvi padarīt vēl labāku.

Kā jūtaties LNS prezidenta amatā?

Vienīgā sajūta ir gandarījums, ka biedri atkal man uzticējās. Runājot par darbu – nekā īpaši jauna, jo man jau ir līdzšinējā pieredze.

Kādus veikumus LNS labā vērtējat kā nozīmīgākos?

LNS strādāju jau ilgi. 2001. gadā dibinājām Komunikācijas centru, kurā apvienojās visi zīmju valodas tulki, tolaik to vadīju. Panācām, ka valsts nodrošina zīmju valodas tulka pakalpojumus lielākā apjomā. Lielākais ieguvums bija cīņa par to – vajadzēja pamatot Labklājības ministrijai, ka mums tas ir nepieciešams, lai varētu nodrošināt tulka pakalpojumus lielākā apjomā. No 2011. gada septembra tulka pakalpojumi tika nodrošināti profesionālās izglītības ieguvē, no 2013. gada janvāra – saskarsmē ar citām personām līdz 120 stundām gadā. Tas arī bija lielais panākums.

Kā vērtējat pakalpojumu pieejamību nedzirdīgajiem šobrīd?

Salīdzinot ar citām valstīm, esam nedaudz labākā situācijā, tāpēc uzskatu, ka šobrīd nedzirdīgiem cilvēkiem īpaši sūdzēties nevajadzētu. Problēma, protams, ir izglītības pieejamība, jo ir ierobežotas iespējas iegūt pamatzglītību zīmju valodā. Šajā situācijā LNS ir "sasietas rokas", jo izglītības iestādēs mācību materiāli zīmju valodā netiek pasniegti. Taču tā jau ir izglītības jomas atbildība.

Ir divi sāpju bērni. Pirmais – zīmju valodas attīstība. Valsts valodas likumā teikts, ka valsts nodrošina zīmju valodas attīstību un saziņu ar nedzirdīgiem cilvēkiem. Taču līdz šim valsts nav finansējusi ne zīmju valodas mācību materiālu, ne diplomētu zīmju valodas pedagogu saga-

tavošanu. Nav arī vienotas programmas – katrs zīmju valodas pasniedzējs pieradis pie savām zīmju valodas prasmēm, bet vienotu standartu nav. Otrais sāpju bērns, protams, ir informācijas pieejamība. Nedzirdīgiem vajadzīga vizuālā informācija. Gribam panākt, lai tādas informācijas būtu pēc iespējas vairāk.

Ar kādām problēmām nedzirdīgajiem visvairāk nākas saskarties?

Izglītības līmeņa celšana un informācijas pieejamība. Jo zinošāks ir cilvēks, jo viņam ir vieglāk iekļauties sabiedrībā. Arī man pašam informācijas pieejamība ir problēma. Piemēram, man nav vienkārši kaut kur piezvanīt un noskaidrot vēlamu informāciju. Es nevaru arī darīt divas lietas vienlaicīgi, kā to var dzirdīgie, piemēram, klausīties radio un skriet.

Kā motivēt nedzirdīgos iegūt augstāko izglītību?

Tas ir sarežģīts jautājums. Daudz ir atkarīgs no vides gan ģimenē, gan skolā. Tas ir "jāieliek" galvā jau no pašas bērnības. Bet, ja cilvēkam kopš bērnības stāsta, ka izglītībai nav nozīmes, ka var strādāt vienkāršu darbu un pelnīt naudu, tad šī motivācija var izzust. Jāsaprot, ka tāda veida darbs, kurā nav attīstības, nav ilgtermiņa ieguldījums. Protams, nedzirdīgajiem mācībās ir jābūt ļoti pacietīgiem, jo tas nebūt nav viegli: ir jāmeklē lasīt no lūpām un ļoti daudz jālasa grāmatas. Šajā ziņā biju nedaudz bezkaunīgs – ja kaut ko nesapratu, lasot grāmatas, es atzīmēju un rādīju skolotājam, un viņai nācās man

paskaidrot. *(smejas)* Pamatu pamats tomēr ir tas, ko tevī "ieliek" ģimenē. Mana mamma nekad nepildīja mājasdarbus manā vietā, visu darīju es pats, bet viņa paskaidroja, ja kaut kas nebija saprotams.

Vai joprojām interesē politika?

Pirms vairākiem gadiem Pasaules nedzirdīgo federācijas prezidents pateica, ka jebkurš nedzirdīgo kopienas līderis lielākā vai mazākā mērā ir politiķis.

Kāpēc?

Jo mēs veidojam politiku – komunicējam ar valsts iestādēm, pārliecinām, ka konkrētas pārmaiņas ir nepieciešamas. Jāpārliecina politiķi, jāpārliecina sabiedrība. Ja kaut ko gribam panākt, jāpiedāvā risinājumi.

2002. gadā darbojāties Kopsolī. Kā avīze mainījies kopš tiem laikiem?

Protams, saturs ir mainījies. Mūsdienās sabiedrībai ir citi mērķi, citas intereses. Tas ir normāli. Kā saka, pastāvēs tas, kas mainīsies.

Vai kādreiz esat izjutis diskrimināciju tādēļ, ka esat nedzirdīgs?

Pirms vairākiem gadiem – jā, taču pašlaik īpašu diskrimināciju nejūtu. Man bija ļoti ierobežotas izglītības ieguves iespējas. Augstāko izglītību ieguva tikai tad, kad man jau bija vairāk nekā 40 gadi, un tas ir ļoti vēlu. Tas tikai tāpēc, ka tad kļuva pieejami tulka pakalpojumi. Mācījos neklātienē, vakaros un brīvdienās. Pārējā laikā

strādāju. Pirms tam visu apguvu tikai pašmācības ceļā, daudz lasot, apmeklējot dažādus kursus. Man ir tāds raksturs – nekad neapstāties, iegūt jaunas zināšanas un prasmes.

LNS labā esat izdarījis ļoti daudz. Kur un kā rodat spēku un iedvesmu?

Energisks esmu jau kopš skolas gadiem! Piemēram, mācoties Valmieras skolā, biju klases līderis. Man patīk risināt sarežģītas problēmas, atrast jaunus risinājumus. Es nevaru sevi iedomāties vienkāršā darbā, piemēram, pie konveijera, kur jādara viens un tas pats.

Es jau bērnībā, būdams nedzirdīgs, sapratu, kā šāds cilvēks jūtas dzirdīgo sabiedrībā. Es vēlos, lai nedzirdīgajiem būtu labāka dzīve.

Kā jūs atpūšaties no darba?

Esmu dzimis un audzis laukos, Latgalē, tāpēc man patīk pavadīt laiku brīvā dabā, pie ūdeņiem. Kad ir brīvs laiks, dodos dabā, piemēram, makšķerēt vai sēņot. Taču pēdējā laikā brīvdienas kļūst mazāk. Ikdienā daudz kontaktējos ar cilvēkiem, tāpēc brīvdienās patīk pabūt vienam.

Par ko vēlējaties kļūt bērnībā?

Kad biju pavisam maziņš, mans sapnis bija būt par kombainieri. Dzīvojot laukos un redzot šīs lielās mašīnas – kombainus, vēlējos kļūt par šāda kombaina vadītāju. Taču toreiz man nebija iespējas iegūt profesionālo izglītību, jo esmu nedzirdīgs.

Kādas grāmatas lasāt?

Pārsvarā par vēsturi, taču pēdējā laikā vairāk lasu informāciju par ekonomiskajām norisēm, tehnoloģijām. Parasti es izlasu anotāciju un, ja man patīk, tad lasu tālāk.

Esat LNS Goda biedrs. Kas jādara biedriem, lai iegūtu šādu nosaukumu?

Esmu pārliecināts, ka nav kaut kas jādara tikai tāpēc, lai iegūtu kādu nosaukumu vai apbalvojumu. Ir jādara savs darbs, un jādara tas no visas sirds. Galvenais ir tieši tas gandarījums, kas rodas pēc labi paveikta darba.

Jūsu novēlējums lasītājiem Pasaules Nedzirdīgo dienā!

Es domāju, ka biedriem ir jāapzinās, ka mēs visi esam personības – katrs ar saviem plusiem un mīnusiem. Mēs esam sabiedrības daļa, kas sniedz savu ieguldījumu gan LNS attīstībā, gan Latvijas attīstībā kopumā. ●

—Edgars Vorslovs

LNS VADĪBAS KALENDĀRS

18. augustā prezidents Edgars Vorslovs vadīja LNS valdes sēdi. Tajā apstiprināja LNS pārstāvjus uz Eiropas Nedzirdīgo savienības ģenerālo asambleju, kā arī nolēma atkārtoti noteikt 1. septembri par latviešu zīmju valodas atzišanas dienu.

28. augustā prezidents E. Vorslovs kopā ar viceprezidentu Ivaru Kalniņu piedalījās Eiropas Nedzirdīgo savienības (EUD) rīkotajā ģenerālajā asamblejā, kas notika platformā Zoom. Šīs asamblejas darba kārtībā bija 15 jautājumi: iepriekšējo 2020. gada asambleju protokolu apstiprināšana, EUD viceprezidenta izvirzīšana un apstiprināšana, 2020. gada darba un finanšu atskaites apstiprināšana, dalīborganizāciju priekšlikumu apspriešana, iepazīšanās ar ziņojumu par darba programmu un finanšu budžeta 2021. gadam apstiprināšana, stratēģiskā plāna 2021.–2028.gadam apstiprināšana u. c. Par EUD viceprezidenti kļuva līdzšinējā EUD valdes locekle Sofija Isari (Grieķija). Nākamā Eiropas Nedzirdīgo savienības Ģenerālā asambleja notiks 2022. gada 26.–29. maijā Marseļā, Francijā. Ar EUD darbu plašāk var iepazīties mājas lapā www.eud.eu.

1. septembrī prezidents E. Vorslovs un viceprezidente Brigita Lazda piedalījās Zinību dienas pasākumā Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā. Savā uzrunā LNS prezidents uzsvēra, ka šī ir īpaša skola, jo ir viena no retajām izglītības iestādēm, kur nedzirdīgie bērni var iegūt izglītību zīmju valodā, un novēlēja skolēniem iegūt pēc iespējas vairāk zināšanu un prasmju, jo tās neviens nevarēs atņemt.

3. septembrī I. Kalniņš un B. Lazda pie-

dalījās sabiedrisko mediju labdarības maratona *Dod pieci!* komandas organizētajā diskusijā par vides pieejamības jautājumiem cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem. Šogad *Dod pieci!* komanda sabiedrības līmenī grib veicināt personu ar funkcionāliem traucējumiem integrāciju sabiedrībā, mainot domāšanu par personām ar invaliditāti no medicīniskā un cilvēktiesībās balstītā sociālā modeļa, kas uzsvēr personas tiesības uz patstāvīgu dzīvi. Sabiedrības ziedojumus plānots lietot cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem atbalstam. LNS pārstāvji dalījās pieredzē par būtiskākajiem problēmjautājumiem un to risinājumiem, kas skar cilvēkus ar dzirdes problēmām,

6. septembrī I. Kalniņš un B. Lazda piedalījās Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes organizētajā diskusijā par satura pieejamības nodrošināšanu elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos, sniedzot datus par cilvēku skaitu ar redzes un dzirdes traucējumiem Latvijā, un citu informāciju, kas varētu palīdzēt identificēt problēmas, domājot par satura pieejamību cilvēkiem ar invaliditāti. Diskusijā piedalījās Latvijas Raidorganizāciju asociācijas, mediju vadības un citu NVO pārstāvji.

7. septembrī E. Vorslovs piedalījās Labklājības ministrijas (LM) organizētajā dokumenta *Plāns sociālo pakalpojumu pilnveidošanai un attīstībai 2022.–2024. gadam* apspriešanā. Plāns izstrādāts, pamatojoties uz LM izstrādātajām *Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādņēm 2021.–2027. gadam*.

LNS vadība apsprieda LNS iespējas piedalīties Aktīvo iedzīvotāju fonda Latvijā projektu konkursā. Nolēma iesniegt projektu, lai piesaistītu finansējumu LNS darbības programmas 2021.–2025. gadam īstenošanai.

11. septembrī E. Vorslovs vadīja LNS iepirkumu komisijas sēdi, kurā apsprieda nolikumus un tehniskās specifikācijas tehnisko palīgīdzekļu iepirkumiem – *Signalizēšanas ierīces ar vibrāciju un/vai gaismas signālu bērnu un kopjamu personu uzraudzībai (videoauklīte)* piegādei un *Signalizēšanas ierīces ar vibrāciju un/vai gaismas signālu (komplektā dūmu detektors un durvju zvans)* piegādei. ●

—Ilze Jaunzeme, Vilhelmīne Vicinska, Inga Upesjūre, Inese Immure un Madara Indriksone

LNS BIEDRĪBU AKTĪVĀ VASARA

Biedrībām vasara bijusi piedzīvojumiem un jauniem atklājumiem bagāta. Rīgas biedrība baudīja kultūru, iepazīstot laikmetīgo mākslu, savukārt Liepājas biedrībai bijis brauciens uz Redānu un Ziemeļu fortiem, bet Kuldīgas biedrība ceļojusi uz Daugavpili un Valmieras biedrība – uz Kuldīgu. Tikmēr mākslinieku kopa Cerība kopā ar draugiem piedalījās tradicionālajā vasaras plenērā Talsos.

RĪDZINIEKUS PĀRSTEIDZ SPECIĀLI SAGATAVOTS GIDS

27. augustā Rīgas biedrības mākslas cienītāji pulcējās bijušās tekstilfabrikas *Boļševička* plašajā teritorijā, lai apskatītu izstādi *Mobilais muzejs. Nākamā sezona*. Tajā bija aplūkojami Latvijā plaši pazīstamu un pieredzējušu mākslinieku lieliem darbi, kas tapuši pēdējo 30 gadu laikā.

Ar mākslas darbiem iepazīstināja gide Ilze Ezerniece caur zīmju valodas tulka rokām. Viņa bija sagatavojusi lapas ar mākslinieku vārdiem un uzvārdiem, lai informācija būtu pieejamāka nedzirdīgiem apmeklētājiem. Biedriem, kas regulāri apmeklē izstādes, tā bija jauna un patīkama pieredze.

Ilze ir viena no gidiem (mediatoriem), kas speciāli tika apmācīti pilotprojekta *Pārmaiņu aģenti. Mākslas mediācija iekļaujošai sabiedrībai un laikmetīgās mākslas pieejamībai* ietvaros. Šajā projektā mediatori apguva prasmes un zināšanas, kā strādāt ar izstādes apmeklētājiem, kuriem ir dzirdes, redzes, garīgās attīstības vai kustību traucējumi.

Ar šo projektu Latvijas Laikmetīgās mākslas centrs paplašina laikmetīgās mākslas pasākumu pieejamību sabiedrībai, aicinot uz izstādēm un pasākumiem ikvienu, īpaši tos cilvēkus, kuri šo gadu pavadījuši izolācijā un ir ar dzirdes, redzes, kustību vai garīga rakstura traucējumiem.

LIEPĀJNIEKI IEPAZĪST PILSĒTAS APKĀRTNI

Liepājā ir daudz interesantas nezinātas vietas, par kuru vēsturi mēs nezinām, tāpēc 22. augustā kopā ar gidu devāmies iepazīt divus vēsturiskos objektus Karostā – Redāns jeb Vecie forti un Ziemeļu forti.

Redāns ir 19. gadsimta beigās celtā Liepājas jūras cietokšņa daļa, kur notiku-

Liepājnieki Ziemeļu fortos

Rīdzinieki apskata izstādi "Mobilais muzejs. Nākamā sezona."

šas Latvijai nozīmīgas brīvības cīņas.

Pa Redānu bija iespēja brīvi pastaigāties un apskatīt bunkurus. Tur ir arī gara pastaigu dabas taka. Savukārt apmeklējot Ziemeļu fortus, bija jābūt ļoti uzmanīgiem, jo stāvkrauts ir bīstams un krauts var iebrukt, tāpēc zem fortu drupām stāgāt aizliegts.

KULDĪGAS BIEDRI IEPAZĪST DAUGAVPILI

21. un 22. augustā Kuldīgas biedrības aktīvākiem biedriem ar pašvaldības atbalstu bija iespēja iepazīt skaisto Latgales pilsētu Daugavpili.

Pirmais apskates objekts bija Skrošu rūpnīca. Gide parādīja un pastāstīja interesanto rūpnīcas vēsturi. Katram bija iespēja iemēģināt roku šaušanā, bet drosmīgākajiem – uzkāpt svina liešanas tornī.

Nākamā pietura – Šmakovkas muzejs. Tas stāsta par Latgales stiprā dzēriena tapšanas procesu, par vēsturi un par kai-

tīgo ietekmi uz cilvēka veselību.

Biedri apmeklēja arī Baznīckalnu. Tā ir vieta, kur līdzās atrodas četru konfesiju dievnami. Palaimējās apskatīt vien divas baznīcas – Mārtiņa Lutera katedrāli un

Valmierieši Pūres šokolādes muzejā iepazīstas ar šokolādes pirmsākumiem

Svētā Borisa un Gļeba pareizticīgo katedrāli, jo bija jau pievakare un pārējās durvis bija slēgtas.

Otrajā dienā apskatīta interesanta izstāde par medicīnas vēsturi, pēc tam – Marka Rotko mākslas centrs un Daugavpils cietoksnis.

Pa ceļam mājup vēl bija burvīgs brauciens ar vikingu kuģi *Nameisis* – Kokneses pilsdrupas un Likteņdārzs tika apskatīts no cita skatpunkta.

VALMIERIEŠI BEIDZOT KULDĪGĀ!

7. un 8. augustā Valmieras biedri devās pieredzes apmaiņas braucienā uz LNS Kuldīgas reģionālo biedrību, ko atbalstīja Valmieras pašvaldība un izplānoja Taiga Pukjāne.

Pa ceļam uz Kuldīgu iegriezāmiešiem tuvumā esošajā Pūres šokolādes muzejā. Tur bija interesanta ekskursija par šokolādes vēsturi, augiem, vākšanas procesu. Katrs varēja iemēģināt roku konfektes tapšanā.

LNS Kuldīgas biedrībā mūs laipni sagaidīja bijušais ilggadīgais priekšsēdētājs Juris Ozoliņš un joprojām aktīvā sportiste Vilma Gregore.

Pēc tam apmeklējām Kuldīgas novada muzeju un Adatu torni. Tad sekoja pastaiga pa pielijušo Kuldīgas pilsētu, kas atgādināja “Mazo Venēciju”.

Nākamajā dienā aizbraucām uz Ēdoles pili, kurā uzzinājām daudz interesanta par pils vēsturi un pils telpām. Dažās telpās – zālēs – vēl tagad jūtama viduslaiku gaisotne.

Pēc tam devāmies uz kazu saimniecību *Birznieki*. Saimnieki mūs uzcienāja ar pašu gatavotu zupu. Tad mūsu ceļš veda gar saimniecību *Drubazas*, kur audzē vīnogulājus. Šeit top garšīgi ķiršu, apeņu, ķirbju, upeņu un vīnogu vīni. Pēc vīnu degustācijas stiprākie, izturīgākie un spītīgākie vēl devās 5 km garā pastaigā pa Čužas purva taku.

VASARAS PLENĒRS TALSOS

No 30. jūlija līdz 1. augustam Talsos notika tradicionālais vasaras plenērs. Piedalījās gan mākslinieku kopa *Cerība*, gan draugi. Mēs staigājām pa Talsiem un gleznojām krāšņo un vēsturisko vecpilsētu un pilsētu.

30. jūlijā lija spēcīgs lietus – nesanāca ne gleznot, ne arī nakšņot teltīs. Paveicās, ka bija brīvas vietas viesnīcās. Tur varējām palikt vienu nakti. Paveicās arī 31. jūlijā, jo bija labs laiks gleznošanai. Pēc plenēra sapirkām produktus vakariņām un devāmies uz Kamparu ezeru. Tā ir skaista vieta. Tur paēdām vakariņas un bijām visi kopā. Tomēr nepaveicās ar laikapstākļiem. Ēdot vakariņas, atkal lija, visi slēpāmies zem lietussargiem. Palikām nakšņot teltīs.

1. augustā bija skaidrs rīts, smaržoja pēc lietus un svaiga gaisa. Tā bija ekskursiju diena. Apmeklējām Talsu muzeju, kur uzzinājām par pilsētas vēsturi un kultūru. Apskatījām arī izstādes *Autorālijs Talsi*, *Mūzika katrā mājā* par radiouzdevējiem un mūzikas atskaņotājiem, mākslas izstādes *Atzišanās*, *Kurzemes ainavas*, *Stendes 1. pamatskola un Adamoviči*. Apmeklējām arī Latvijas Lauksaimniecības muzeju. Paldies gidam, kas mūs uzņēma un pastāstīja par Talsiem, un paldies arī tulcei! ●

NEDZIRDĪGIE SPORTO!

14. augustā Rīgā, Mežaparkā mini-golfa laukumā Playscore notika Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas (LNSF) balvas izcīņa minigolfā.

Vīriešu konkurencē par uzvarētāju kļuva kluba *Nedzirdīgo boulings* pārstāvis Jānis Naļivaiko. Sieviešu konkurencē uzvaru izcīnīja Jekaterina Jasinska. Dalību sacensībās bija pieteikušas sešas sievietes un 11 vīrieši.

28. augustā Rīgā, Mežciemā LNSF sportisti piedalījās orientēšanās kluba Ozons rīkotajās sprinta sacensībās *Lieldienu balva*.

Sacensībās piedalījās septiņas sievietes (16 kontrolpunkti 2,3 km) un astoņi vīrieši (19 kontrolpunkti 2,9 km). Sievietēm 1. vietu ieguva Māra Kursīte, veicot distanci 15 minūtēs un 53 sekundēs, vīriešiem – Artis Ozols, kurš distanci veica 16 minūtēs un 28 sekundēs.

4. septembrī Kaņiera ezerā Lapmežciemā, Engures novadā notika 2021. gada LNSF balvas divcīņa spinningošanā un kastīngā, kurā piedalījās deviņi dalībnieki.

Spiningošanas sacensībās vislielāko lomu ieguva Aleksandrs Romanovs – 2300 gramu un 71 cm gara līdaka. Arī otrajā posmā – kastīngā uz laivu bāzes parka augstāko līmeni uzrādīja A. Romanovs. Rezultāti tika aprēķināti pēc summētajiem punktiem spinningošanā un kastīngā. Rezultātā A. Romanovs ieņēma 1. vietu.

No 23. līdz 28. augustam Polijā, Ļublinā notika ceturtais Pasaules Nedzirdīgo čempionāts vieglatlētikā. Latviju pārstāvēja Māris Grēniņš un Sergejs Soklakovs.

Tāllēkšanā S. Soklakovs ieguva 8. vietu, aizlecot 6,27 m, M. Grēniņš – 9. vietu ar rezultātu 6,22 m. 110 m barjerskrējienā Māris finišēja ceturtais ar rezultātu 16,54 sek., zaudējot trim Krievijas atlētiem. Trīssoļlēkšanas disciplīnā Māris ieguva 7. vietu, aizlecot 12,59 m.

No 3. līdz 8. septembrim Viļņā, Lietuvā norisinājās 9. Eiropas Nedzirdīgo orientēšanās čempionāts. Latviju pārstāvēja Raitis Rūrāns, kurš sprinta sacensībās 28 vīriešu konkurencē ieguva 22. vietu. ●

—Inese Immure

SKOLAS SOLOS SĒDĪSIES 152 SKOLĒNI

Jaunajā mācību gadā trīs izglītības iestādēs pamata vai vidējo izglītību apgūs 152 skolēni ar dzirdes traucējumiem. Savukārt 20 jaunieši ar dzirdes invaliditāti apgūs profesionālo izglītību kādā no 13 profesionālās izglītības iestādēm, liecina *Kopsoli* rīcībā esošā informācija.

RĪGAS ĒBELMUIŽAS PAMATSKOLA

Šogad 1. klasē mācības uzsāks 10 skolēni – septiņi programmā bērniem ar dzirdes traucējumiem, trīs – programmā bērniem ar mācīšanās traucējumiem, ja skolēnam ir vairāki funkcionāli traucējumi, tajā skaitā dzirdes traucējumi. Kopā skolā mācīsies 88 skolēni.

VALMIERAS GAUJAS KRASTA VIDUSSKOLA – ATTĪSTĪBAS CENTRS

Šajā mācību gadā speciālajā pamata izglītības programmā izglītojamajiem ar dzirdes traucējumiem mācīsies 39 skolēni. Vispārējās vidējās izglītības programmu izglītojamajiem ar dzirdes traucējumiem apgūs 11 skolēni, no tiem četri uzsāk mācības 10. klasē.

RĪGAS RAIŅA VIDUSSKOLA

2021./2022. mācību gadā dažādās izglītības programmās mācības uzsāks 14 skolēni ar dzirdes traucējumiem.

PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀDES

Šajā mācību gadā Smiltenes tehnikuma Alsviķu teritoriālajā struktūrvienībā profesionālo izglītību apgūs seši audzēkņi ar dzirdes traucējumiem.

Izglītības programmu *Būvdarbi* sāks apgūt viens audzēknis. Divas audzēknes turpina mācīties par virtuves darbiniecēm. Programmā *Koka izstrādājumu izgatavošana* turpina mācīties viens audzēknis (2. kursā), savukārt programmā *Šūto izstrādājumu ražošanas tehnoloģija* šuvējas profesiju turpina apgūt trīs audzēknes.

Sociālās integrācijas valsts aģentūras Jūrmalas profesionālajā vidusskolā pavāra profesiju turpina apgūt viens jauniešs.

Malnavas koledža mācības autotransporta specialitātē turpina viens jauniešs.

Rīgas Mākslas un mediju tehnikumā mācās trīs jaunieši: divi – topošie vizuālās reklāmas dizaina speciālisti, bet viens programmā *Koka mākslinieciskā*

apstrāde apgūst stila mēbeļu modelētāja kvalifikāciju.

Rīgas Stila un modes tehnikumā mācības šogad uzsāks viena jauniešs, lai iegūtu tērpu modelēšanas un konstruēšanas speciālista kvalifikāciju.

Rīgas Valsts tehnikumā enerģētikas un elektronikas specialitātē turpina mācīties viens jauniešs.

Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikumā izglītības programmā *Ēdināšanas pakalpojumi* viena jauniešs turpina apgūt pavāra profesiju.

Daugavpils Tirdzniecības profesionālās vidusskolas viesmīlības pakalpojumu specialitātē mācības uzsāks divas jauniešs.

Rīgas Stradiņa universitātes studiju programmā *Sociālais darbs*, Liepājas Universitātes studiju programmā *Pirmsskolas skolotājs*, Latvijas Mākslas akadēmijas programmā *Modes māksla* un Latvijas Sporta pedagogijas akadēmijas programmā *Fizioterapija* mācības turpina viens students katrā no šīm augstskolām.

SURDOTULKA PAKALPOJUMS PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS APGUBEI

Visiem audzēkņiem un studentiem ar dzirdes invaliditāti profesionālās izglītības iegūšanā tiek nodrošināts surdotulka pakalpojums, kā to nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 250 *Kārtība, kādā Latvijas Neredzīgo biedrība un Latvijas Nedzirdīgo savienība sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un nodrošina tehniskos palīgīdzekļus – tiftotehniku un surdotehniku*.

Surdotulka pakalpojumu nodrošina Latvijas Nedzirdīgo savienība individuāli vai grupā viena mācību gada laikā (nodarbībās, konsultācijās, semināros, eksāmenos un citos ar izglītības programmas apguvi saistītajos pasākumos), nepārsniedzot valsts budžetā pakalpojuma sniegšanai paredzēto līdzekļu apmēru un pakalpojumu stundu skaitu gadā. Profesionālās izglītības ieguvē var izmantot tulka pakalpojumu līdz 480 akadēmiskajām (360 astronomiskajām) stundām viena mācību gada laikā.

Noteikumi vēl paredz, ka surdotulka pakalpojumu vienlaikus nodrošina divi tulki, ja tulkošanas ilgums pārsniedz divas stundas. Divien tulkiem vienlaikus jānodrošina surdotulka pakalpojums arī personai ar multifunkcionāliem traucējumiem. ●

—Aija Kārklīņa, skolas direktora vietniece

RAIŅA VIDUSSKOLĀ NEDZIRDĪGIE MĀCĀS KOPĀ AR DZIRDĪGAJIEM

Atbilstoši valsts noteiktajai kārtībai Rīgas Raiņa vidusskolā turpinās pakāpeniska jauno izglītības standartu ieviešana, savu-

kārt 9. un 12. klašu skolēni izglītošanos beigs atbilstoši iepriekšējām izglītības programmām. Tā kā šo skolēnu skaits nav pietiekošs, lai izveidotu atsevišķas grupas, jaunieši mācīsies integrēti kopā ar dzirdīgajiem skolasbiedriem.

Izglītības programmā skolēniem ar dzirdes traucējumiem apvienotā grupā mācīsies 10. un 11. klase. Tas būs papildu izaicinājums skolotājiem, lai vienlaikus divās klašu grupās padarītu mācības aktuālas, novērstu satura sadrumstalotību, dubultošanos un informatīvu pārblīvētību, kā arī nodrošinātu mācību satura pēctecību, veicinot kopsakarību izpratni un spēju izmantot zināšanas.

Viens jauniešs izteicis vēlēšanos mācīties kopā ar dzirdīgajiem skolēniem 11. klasē.

Visiem skolēniem ar dzirdes traucējumiem katrā mācību stundā tiek nodrošināts surdotulka atbalsts, savukārt skolēniem, kuri integrēti vispārīzglītojošās izglītības programmās, iespēju robežās palīdz klasesbiedri, kuri turpina apgūt zīmju valodas pamatus. Gribas cerēt, ka kopīga mācīšanās sniegs gandarījumu abām pusēm.

Visiem skolēniem ir iespēja saņemt speciālā pedagoga, psihologa, sociālā pedagoga un logopēda individuālu atbalstu, kā arī pilnveidoties interešu izglītības programmās.

Novēlot labas sekmes mācībās visiem skolēniem, vēlos atgādināt, ka veiksmīgu skolas gaitu pamatā galvenokārt ir paša skolēna mērķtiecība, motivācija un atbildība par mācīšanās rezultātu. ●

—Kristiāna Pauniņa, skolas direktore

RĪGAS ĒBELMUIŽAS PAMATSKOLA POPULARIZĒ ZĪMJU VALODU

Šajā mācību gadā Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā, kas ir specializēta internātskola bērniem ar dzirdes traucējumiem, mācās 88 skolēni.

Mācību procesu speciālās izglītības programmās atļauts organizēt tikai klātienē, izņemot saslimšanas gadījumus, kad klasei/grupai, dodoties karantīnā, nosakāmas attālinātas mācības. Vakcinētas personas ar sadarbspējīgu sertifikātu var piedalīties klātienē mācībās arī kontaktpersonas statusā. Tiek ievērots tā saucamais "klases burbuļa" princips.

Mācību procesa īstenošanā tiek ievērotas valstī noteiktās epidemioloģiskās prasības. Kopumā no 92 darbiniekiem sadarbspējīgs sertifikāts ir 86 darbiniekiem, kā arī tas ir deviņiem skolēniem.

Mācību stundā bez maskas piedalās

1.–3. klases skolēni un tie 4.–9. klases skolēni, kuriem ir sadarbspējīgs sertifikāts. Koplietošanas telpās sejas aizsargmaskas lieto visi skolēni.

Tiek veikta iknedēļas testēšana skolēniem un darbiniekiem bez sadarbspējīga sertifikāta, lai laikus konstatētu Covid-19 bezsimptomu saslimšanas gadījumus.

Mācību satura īstenošanā 1., 2., 4., 5., 7. un 8. klasē tiek īstenota kompetenču pieeja un apgūts jaunais pamatizglītības standarts.

Ar 11 jauniem datoriem un monitoriem, diviem 3D printeriem, kā arī nomainītām mēbelēm un veiktu remontu datorklase jaunā veidolā sagaida skolēnus. Papildus iegādāsimies planšetdatorus mācību procesam. Ārstnieciskā vingrošana notiks jaunizveidotā telpā, skolas ēkas vestibilos ir pārveidots dizains, lai mācību vide būtu patīkama un estētiska. Līdzās basketbola laukumam iekārtots tāllēkšanas sektors.

Vairākos mācību priekšmetos atbilstoši jaunā pamatizglītības stan-

darta un kompetenču pieejas prasībām iegādātas jaunas mācību grāmatas, piemēram, sociālās zinības, vēsture 4., 7. klasei u. c.

Skola turpina sadarboties ar projektu *Skola2030*, lai izstrādātu jaunu mācību līdzekli latviešu valodas apguvei sākumskolā.

Skolas mājaslapā tiek ievietota informācija par aktuāliem jautājumiem latviešu zīmju valodā. Svētku gaidās tiek veidota neliela vārdnīca zīmju valodā, tulkojot vārdus un frāzes, kas skar noteiktus svētkus, lai sabiedrībā popularizētu zīmju valodu un sniegtu ieskatu specifiskajā mācību procesā.

Turpināsim zīmju valodas apguves nodarbības vecākiem un darbiniekiem. Šobrīd visās izglītības programmās ikviens skolēns piedalās zīmju valodas stundās divas reizes nedēļā.

Mūsu galvenais uzdevums ir saglabāt mieru un konstruktīvismu, risinot problēmjautājumus strauji mainīgās situācijās, respektēt tiesību un atbildības jautājumus, saglabāt veselību. ●

—Ina Kursīte, direktores vietniece

VALMIERAS SKOLĀ JAUNA BIBLIOTĒKA

Šajā mācību gadā Valmieras Gaujas krasta vidusskolā – attīstības centrā mācīsies 50 skolēni ar dzirdes traucējumiem.

8. klases skolēni apgūs jaunu mācību priekšmetu – inženierzinības, bet 11. klases skolēni apgūs specializēto kursu – teātris un drāma. Arī interešu izglītībā jaunums – skolēni varēs apmeklēt audiovizuālās mākslas/video veidošanas pulciņu.

Izglītības ieguves process tiek organizēts klātienē, ievērojot Covid-19 infekcijas ierobežošanas pamatprincipus, proti, regulāru informēšanu, distancēšanos, higiēnu un personas veselības stāvokļa uzraudzību, veicot skolēnu un nodarbināto testēšanu. Skolā ir noteikta kārtība, kas jāievēro skolēniem, vecākiem, darbiniekiem un apmeklētājiem.

Mācību gada sākumā atklāja jaunās bibliotēkas telpas, kas ir mūsdienīgas, gaišas un funkcionālas. Svinīgajā atklāšanas dienā skolotāja Maiga Paegle prezentēja savu grāmatu *Lasīt ir viegli*, bet skolotāja Līga Vaite – rakstu *Supervīzijas darba metodes izglītības vidē* no krājuma *Supervīzija izglītības vidē*.

Šajā mācību gadā paredzēts izveidot jaunu mācību virtuvi, kas tiks izmantota dizaina un tehnoloģijas stundās.

Vasaras brīvlaikā skola organizēja četras vasaras nometnes, kurās piedalījās arī bērni ar dzirdes traucējumiem, – *Valmieras dārgumi*, *Jaunais amatnieks*, *Dzīvojam pasakā!* un *Veselīgs un priecīgs*.

Skola turpina piedalīties vairākos programmas *Erasmus+* projektos. Divi no tiem ir par mācību darbu bērniem ar dzirdes traucējumiem. Tiks izstrādāti mācību materiāli. Pedagogi un skolēni brauks uz ārzemēm vienu nedēļu mācīties citu valstu pieredzi. Sadarbības valstis ir Spānija, Itālija, Rumānija, Lietuva, Turcija, Slovēnija un Portugāle.

Izglītojamie turpinās darboties projektā *Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās iestādēs*, piedaloties ne tikai pasākumos, bet vēl vairāk tiks piedāvātas iespējas skolēniem un vecākiem saņemt individuālas konsultācijas par profesijas izvēli.

Šajā gadā esam viena no 54 izglītības iestādēm Latvijā, kas sadarbosies ar sociālo projektu *Neklusē*. Tā mērķis ir mazināt mobingu Latvijas skolās, nodrošinot skolām bezmaksas risinājumus mobinga mazināšanai. Šajā projektā varēs darboties skolēni, vecāki un skolas personāls.

Lai skolēniem palīdzētu mazināt Covid-19 pandēmijas laika ierobežojumu radīto negatīvo ietekmi, skola turpinās darboties Izglītības kvalitātes valsts dienesta īstenojamā Eiropas Sociālā fonda projekta *Pumpurs* aktivitātēs.

Vecākiem plānotas ikmēneša tikšanās *Zoom* platformā ar skolas administrācijas pārstāvjiem un atbalsta personālu par viņus interesējošiem jautājumiem. ●

Teksts: Dana Lurina Foto: Andra Šilinska personiskais arhīvs

CIK VARĒŠU, TIK ILGI ARĪ STRĀDĀŠU!

Šoreiz ar savu dzīvesstāstu dalīsies **ANDRIS ŠILINSKIS**. Cilvēks, kurš mainījis vairākas profesijas un kurš gatavs dalīties savā pieredzē. Kad dzīvē sākās grūti laiki, viņš nepadevās un atrada veidu, kā nopelnīt naudu. Mūsu šodienas varonis ir gatavs strādāt un uzskata, ka sēdēt bez darba nevar nekādā gadījumā. Tagad arī jums būs iespēja iepazīties ar viņa milzīgo darba pieredzi un varbūt motivēties strādāt vēl labāk.

Pastāstiet mazliet par sevi.

Es piedzimu Jelgavas rajonā, Vircavas pagastā, bet jau ilgu laiku dzīvoju Smiltēnē. Savā ģimenē biju vienīgais nedzirdīgais, tāpēc mums bija problēmas ar komunikāciju. Sešu gadu vecumā apmeklēju speciālo bērnudārzu Rēzeknē, bet tad, kad man palika septiņi gadi, iestājos Rīgas internātskolā. Tur mums ļoti aktīvi notika sporta nodarbības, tāpēc sāku spēlēt futbola un basketbola komandā. Mēs braukājām pa visu PSRS, lai piedalītos sacensībās, un, pateicoties tam, es jau bērnībā apmeklēju 15 republikas. Visu mūsu sports bija un ir manā sirdī!

9. klasē iepazīnos ar savu draudzeni, ar kuru kopā 1975. gadā pabeidzām 12. klasi un aizbraucām strādāt uz Smiltēni. Sākumā strādāju par kurpnieku, bet pēc tam vairākas reizes mainīju specializāciju.

Vai jūs nekad negribējāt iegūt vēl vienu izglītības līmeni?

Nē, nekad. Trīs mēnešus mācījos Rīgas Mācību ražošanas uzņēmumā, lai saņemtu autovadītāja apliecību. Kādreiz padomju laikos nopirku motociklu *Java*. Viss bija forši, bet aukstums un lietus ļoti traucēja – mūsu laikapstākļi nav piemēroti, lai visu gadu baudītu tādus braucienus... Kāpēc es sākumā nenopirku mašīnu? Lai tiktu pie automašīnas, bija gara rinda, piemēram, žiguli vajadzēja gaidīt desmit gadus.

Kā jūs izvēlējāties savu turpmāko profesiju?

Kad pārvācos uz Smiltēni, vienīgais darba variants bija strādāt par kurpnieku. Pēc kāda laika sāku dzīvot Valkā, lai strādātu būvniecības jomā, kur beigās pavadīju tikai septiņus gadus. 1991. gadā, kad Latvija ieguva neatkarību, kļuva bezdarbnieks. Tajā laikā

piestrādāju mājās, lai saņemtu vismaz kādu naudu – atkal sāku taisīt kurpes. Man vajadzēja audzināt bērnu, dot viņam visu vajadzīgo. Pēc sešiem gadiem sāku strādāt apavu darbnīcā, bet pēc kāda laika atgriezos Smiltēnē, lai strādātu patstāvīgi. Apavu darbnīca, kurā strādāju pirms tam, aicināja mani darbā, un tā tur nostrādāju 17 vai 18 gadus. Tagad gandrīz četrus gadus esmu vietējā kokapstrādes uzņēmuma *Smiltēnes koks* darbinieks.

Manuprāt, kad jūs nodarbojāties ar apaviem, cilvēki redzēja jūs kā varoni, kurš var izdarīt neiespējamo. Ko jūs pats atceraties no tā laika?

Jā, varbūt tā arī bija, bet man vairs negribas ar to nodarboties, jo ir iespējama redzes un ožas pasliktināšanās, kā arī problēmas ar muguru.

Vai jums patīk strādāt šobrīdējā darba vietā *Smiltēnes koks*?

Darbs ir smags, bet mums ir labs vadītājs un kolektīvs, par ko esmu ļoti priecīgs. Darba grafiks ir šāds – no pirmdienas līdz piektdienai ir jāstrādā, lai sestdien un svētdien kārtīgi atpūstos un ar jauniem spēkiem atgrieztos darbā. Esmu pensionārs, bet nevaru sēdēt mājās – man obligāti kaut kas ir jādara. Cik varēšu, tik ilgi arī strādāšu!

Cik daudz kolēģu jums ir *Smiltēnes kokā*? Vai starp viņiem ir arī nedzirdīgie cilvēki?

Ja nemaldos, esam 33 darbinieki, bet

es esmu vienīgais nedzirdīgais. Sākumā bija grūti komunicēt. Tagad viss mainījās – varam kopā satikties, lai svinētu Ziemassvētkus, Lieldienas, Jānus...

Jūsu darbs saistīts ar kokapstrādi. Vai nav bail, ka var notikt nelaimes gadījums, piemēram, ugunsgrēks?

2000. gadā mūsu ražotnē notika ugunsgrēks, bet tolaik es tur vēl nestrādāju. Ir arī zināms, kāpēc viss aizdegās, kurš un kāpēc to izdarīja, bet nebija nekādu pierādījumu... Pateicoties partneriem no Dānijas, kuri palīdzēja ar tehniku un materiāliem, viss ātri tika atjaunots. Tagad visur notiek videonovērošana, lai šādas situācijas neatkārtotos.

Pēdējais jautājums – ja jūs laimētu vienu miljonu eiro, ko jūs ar to darītu?

Es labprāt aizbrauktu uz Sāremā salu, jo tur būs klusi un mierīgi. Iedomājieties – sava privātā sala! ●

Teksts: Jūlija Bite Foto: Inese Immure

TIKAI UZ PRIEKŠU!

Artim ir 22 gadi, viņš šogad pabeidza Rīgas Mākslas un mediju tehnikumu (RMMT). Ne velti nesen saņēmis balvu *LNS Gada aktīvākais jauniešis*: Artis spēj gan vadīt LNS Jauniešu centru, gan lasīt videoziņas, gan arī pats piedalīties dažādos pasākumos. Tagad viņš ievēlēts arī LNS domē. **ARTIS OZOLS** ir pārliecināts – dzīvē drosmīgi jāiet tikai uz priekšu un ar smaidu sejā!

Vai plāno studēt tālāk?

Pagaidām neplānoju, bet iekšā ir tāds dzinulis, jo mans mērķis ir strādāt par kokapstrādes pasniedzēju. Taču redzēs, kā notikumi attīstīsies tālāk.

Kā paiet darba ikdienu Jauniešu centrā?

Kopš Jauniešu centra dibināšanas esmu tā trešais vadītājs. Esmu piesaistījis Latvijas jaunatnes padomes atbalstu arī nedzirdīgiem jauniešiem. Reizi mēnesī organizējam galda spēles. Ja paredzētas kādas izglītības tēmas, pieaicinām lektoru. Dažreiz arī rīkojam aktivitātes dabā, piemēram, pārgājienus, braucienus ar laivām. Mūsu Facebook un Instagram kontos aktivitātes ir aprakstītas sīkāk.

Vai Covid-19 ietekmējis darbību?

Jā. Sākumā, kad viss apstājās, nevarēju saprast, ko darīt, kā tālāk rīkoties. Pēc tam pamazām sākām rīkot pasākumus, izmantojot Zoom platformu. Ja nebūtu Covid-19, protams, būtu daudz vairāk interesantu pasākumu.

Esi *LNS Gada aktīvākais jauniešis*. Vai nojauti, ka tieši tu būsi balvas ieguvējs?

Es nezināju! Biju pārsteigts. Tas, protams, ir ļoti patīkami.

Kas tev palīdz būt veiksmīgam un vienmēr pozitīvam?

Labs jautājums – pirmo reizi esmu par to iedomājies. Tas sanāk pats par sevi.

Es vienmēr izmantoju iespējas, kas man tiek piedāvātas. Tādā veidā es gūstu pieredzi, un man ir vieglāk iet uz priekšu dzīvē. Man patīk iepazīt jaunas un interesantas lietas, patīk ģeogrāfija un vēsture. **Kādi vēl ir tavi hobiji?**

Mani interesē alpīnisms. Ar to ir saistīti daudzi mani nākotnes plāni. Piemēram, vēlos iestāties Latvijas Kalnu skolā.

Man patīk uzzināt jaunumus – interesējos, kas notiek pasaulē. Patīk radošums, dažādas aktivitātes. Aizraujos arī ar sportu. Skolas laikā nodarbojos ar peldēšanu, basketbolu, vieglatlētiķu, orientēšanos. Tagad vairāk sportoju viens, piemēram, patīk skriet.

Kāpēc alpīnisms?

Man patīk riskēt, sajūst adrenalīnu, tāpēc ļoti patīk kāpt kalnos. Esmu bijis Polijā, tagad ar draugiem braukšu uz Alpu kalniem.

Kādu redzi sevi pēc desmit gadiem?

Es ticu, ka tad būs lielas pārmaiņas, būs cita dzīve. Bet kas tieši notiks? To gan nezinu.

Pastāsti par savu ģimeni.

Mamma ir auklīte nedzirdīgo bērnu dārzā, tēvs strādā autoservisā. Mamma ir ļoti sportiska – spēlē boulingu. Man ir arī jaunākā māsa. Krusttēvs – tēva brālis – dzīvo Islandē, viņš ir zīmju valodas skolotājs un arī vietējās nedzirdīgo savienības valdes loceklis.

Kāpēc izvēlējies kokapstrādes profesiju?

Kad pabeidzu pamatskolu, man bija grūti izlemt, kur iet mācīties tālāk. Vajadzēja izvēlēties skolu, kas ir piemērota nedzirdīgiem. Es izvēlējos RMMT, jo tur uzreiz ir iespēja iegūt profesiju. Strādāt ar koku man patika jau pamatskolas laikā.

Kā tur notiek mācības nedzirdīgajiem?

Pasniedzēji ir dzirdīgi, un es izmantoju tulku. Ja bija praktiskās nodarbības, piemēram, kokapstrāde, tad sazinājāties bez tulka, rakstiski. Grupā biju vienīgais nedzirdīgais.

Vai kādreiz esi juties diskriminēts, jo esi nedzirdīgs?

Jā, dažreiz tā gadījies. Piemēram, restorānā *McDonald's*, kur iespējams pasūtīt un saņemt ēdienu pie lodziņa auto kasē. Nedzirdīgais nevar šādi veikt pasūtījumu. Mēs varam pasūtīt tikai uz vietas, sazinoties ar pārdevēju rakstiski. Tas ir sarežģīti, un ne vienmēr izdodas saprasties. Vēl jāmin Latvijas Televīzijas kanāls, kur diemžēl ļoti maz raidījumu tiek titrēti.

Kāds ir tavs novēlējums biedriem?

Neskatīties uz citiem, bet soļot tikai uz priekšu! ●

Teksts: Inese Immure

Foto: Vilhelmīne Vicinska

AUTOBUSS KĻŪST PIEJAMĀKS

No 1. augusta privātais pasažieru pārvadātājs SIA *Latvijas Sabiedriskais Autobuss* uzsāk pakalpojumu sniegšanu Ādažos, Alūksnē, Balvos, kā arī Saldus, Kuldīgas, Mārupes, Jaunmārupes, Baložu, Jelgavas reģionālajos un starppilsētu maršrutos ar jauniem un mūsdienīgi aprīkoti autobusiem.

LNS Kuldīgas biedrības priekšsēdētāja Vilhelmīne Vicinska jau augusta sākumā, braucot no mājām Sabilē uz darbu Kuldīgā, pamanīja jauno moderno autobusu, uz kura priekšējām durvīm bija starptautiskais nedzirdības simbols, kas norāda, ka tiek piedāvāts pakalpojums cilvēkiem ar dzirdes zudumu.

Izrādās, ka visi šīs firmas autobusi ir aprīkoti ar audio un vizuālās informācijas sistēmu, proti, informācija par maršrutu un pieturām tiek pārraidīta monitoros un atskaņota audiāli. Dzirdes aparāta lietotājiem pieejama dzirdes cilpa, kas ļaus nākamā pieturu sadzirdēt labāk.

Tāpat visas sēdvietas ir numurētas Braila rakstā, lai pasažieriem ar redzes invaliditāti būtu vieglāk atrast sēdvietu. Tāpat autobusi ir pielāgoti personu ar kustību traucējumiem pārvadāšanai.

Braucot ar šo autobusu, Vilhelmīne sajūtās līdzīgi, kā braucot ar Rīgas sabiedrisko transportu, kurā ir uzstādīti monitori ar nākamo pieturvietu nosaukumu. Tagad Vilhelmīne līdzvērtīgi dzirdīgajiem var saņemt informāciju par pieturām, jo pieejams vizuālais formāts, un neuztraukties, ka pabrauks garām savai pieturai. Uz jautājumu, ko vēl vajadzētu uzlabot autotransportā, domājot par nedzirdīgo pasažieru ērtībām, Vilhelmīne teica, ka tā ir komunikācija ar šoferi. Pērkot biļeti pie vadītāja, viņš mēdz vēl kaut ko pajautāt. Nolasīt sacīto no lūpām traucē viņa sejas maska. Situāciju atvieglotu, ja šoferis zinātu zīmju valodas pamatus. ●

—Baiba Bicēna

DISKUSIJU TITRĒŠANA REĀLLAIKĀ SARUNU FESTIVĀLĀ LAMPA

Otro reizi tehnoloģiju uzņēmums *Tilde* sadarbībā ar sarunu festivālu *LAMPA* veidoja un izmēģināja valodas rīku, kas nodrošināja diskusiju titrēšanu reāllaikā trijās skatuvēs. Šis risinājums ir piemērots cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, kuri nelieto zīmju valodu. Festivāls notika 20.–21. augustā Cēsīs.

Kāds iespajds radās par titru kvalitāti, iespēju tos izlasīt un par ekrānu novietojumu, esot pasākumā klāt?

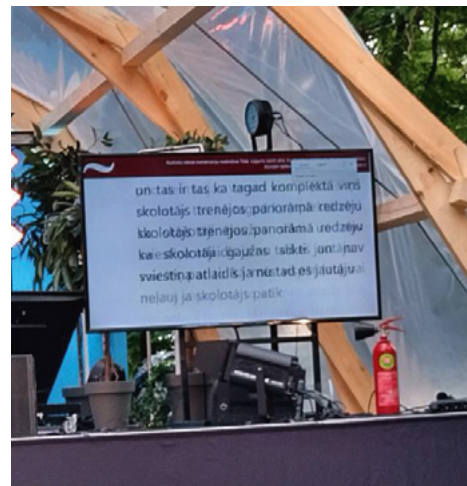
Skatuvē *Apgaismo* Ruckas parkā vēroju diskusiju *Vai/kā var redzēt cieņu?*. Tajā piedalījās Valmieras Gaujas krasta vidusskolas direktore. Šī diskusija tika titrēta, un tai bija arī surdotulkojums. Titru ekrāns atradās skatuves malā. Lai varētu lasīt titrus, bija jāsež iespējami tuvu ekrānam, t. i., pirmajās rindās. Traucēja straujā teksta rindu "lūkāšana" uz ekrāna. Noteikti būtu labāk, ja tās vienmērīgi slidētu uz augšu.

Ir jāpierod, ka tekstā nav lielo burtu un nav pieturzīmju. Tas vēl būtu sākums, bet daži tulkojumi bija krietni tālu no oriģināla. Brīžam transkripcija sagādāja pat dažus jautrus mirkļus.

Dīvains šķita lielā ekrāna novietojums 90 grādu leņķī pret skatuvi. Surdotulkotāja lodziņš bija tālākajā malīnā. Tas nozīmē, ka, ja kāds vādzirdīgais vai nedzirdīgais vienlaikus gribētu sekot gan titriem, gan surdotulkotājam, gan redzēt arī runātājus, viņam nemitīgi būtu jāgroza galva uz priekšu, uz sāniem un atpakaļ.

Diskusijas laikā skatuvi *Apgaismo* neapspīdēja saule, taču pie citas skatuves (*Spuldze*) atspulgs bija tik liels, ka titrus saskatīt bija problēma.

Reāllaika runas pārvēršana tekstā ir tehniski sarežģīts process – datora apstrādātā skaņa tiek pārvērsta fonēmās un, balstoties uz statistiskās sakarības principiem, tiek pārbaudīts, cik ticams ir

katrs no iespējamajiem variantiem. Pēc tam gramatikas algoritms sadala tekstu jēgpilnos teikumos, iespēju robežās arī saliekot interpunkcijas zīmes, lai teksts kļūtu uztverams un viegli lasāms. Apatītā teksta kvalitāti ietekmē dažādi faktori – diskusijas kultūra, lietotā terminoloģija.

Novēlam *Tildei* turpināt darbu un padarīt reāllaika subtitrus arvien kvalitatīvākus! Saruna festivāla *LAMPA* organizatoriem novēlam padomāt par ekrānu novietojumu. ●

Teksts: Inese Immure Foto: Olafs Ošs

PIRMO REIZI DZEJAS DIENAS AR TULKOJUMU ZĪMJU VALODĀ

Dzejas dienas ir publisku dzejas lasījumu tradīcija, kas ik gadu notiek septembra pirmajā pusē. Pirmā Dzejas diena Rīgā, Esplanādē tika rīkota jau 1965. gadā, bet šogad pasākumā īpaši domāts par dzejas auditorijas paplašināšanu, nodrošinot surdotulkotāju.

Dzejas dienu 2021 pieejamības paplašināšana notika ar Valsts Kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas *Kultūrelpa* atbalstu, kura ietvaros arī tika veidoti vairāki video atskati uz festivālu ar subtitriem latviešu un angļu valodā. Klasiskās dzejas lasījumos piedalījās dzejnieki Liāna Langa, Inese Zandere, Jānis Rokpelnis, Juris Helds, Eduards Aivars un Guntars Godiņš. Viņu lasījumus zīmju valodā nodrošināja SIA *LNS Rehabilitācijas centrs* tulces Elza Veismane un Egija Salaciete. *Kopsolī* aicināja Egiju Salcieti pastāstīt par šo jauno pieredzi.

Zinot, ka dzeju ir grūti tulkot, kā tiki galā?

Ar dzejas tulkošanu biju saskārusies tikai pāris reizes, tulkojot mācību videomateriālus Izglītības un zinātnes ministrijas projektā *Tava klase*, kur literatūras stundās tika analizēta dzeja. Taču tā bija citādāka pieredze, jo mācību stundās dzeja tiek lasīta monotomā (vienveidīgā)

balsī, ar pauzēm, analizējot iepriekš izlasīto rindu vai rindkopu, līdz ar to skolēni nevarēja just autora ritmu, nostāju un attieksmi.

Tulkošana Dzejas dienās man bija liels izaicinājums, kā arī liels pagodinājums, jo varēju būt blakus lieliskām personībām un paust viņu dzejas rindas zīmēs. Manuprāt, es tiku galā ar šo uzdevumu, jo iepriekš gatavojos, vairākkārt pārlasīju un analizēju dzejoļus, kā arī man ir izteikta ķermeņa plastika, mīmika un emocijas, lai iejustos šajos dzejoļos un izpaustu to sajūtu. Atziņš, ka šo tulkošanu iemīļoju un labprāt piedalītos vēl šādā pasākumā.

Kā notika gatavošanās šī pasākuma tulkošanai?

Nedēļu pirms pasākuma mani uzrunāja kolēģe Elza Veismane, aicinot kopā ar viņu piedalīties Dzejas dienās, lai tulkotu klasiķu dzejoļus pie Raiņa pieminekļa Esplanādē. Sākumā nobijos, zinot, ka dzeju tulkot nav viegli, bet tomēr piekritu, jo vēlējos izmēģināt un saprast, kā man ar to veiksies.

Pasākumu organizatori bija sazinājušies ar dzejniekiem, brīdinot, ka viņu dzejoļi tiks tulkoti zīmju valodā personām ar dzirdes traucējumiem. Līdz ar to tika atlasīti vienkāršākie dzejoļi, kuros

ir mazāk metaforu, frazeoloģismu, simbolisma iezīmju un citu māksliniecisko izteiksmju līdzekļu, lai būtu vieglāk iztulkot un lai nedzirdīgie labāk saprastu.

Dzeja man tika savlaicīgi atsūtīta, varēju iepazīties ar vārdiem, kuriem nav atbilstošas zīmes, un meklēt tām alternatīvas. Prasīju arī Elzai padomu, tā kā bijām viena otrai liels atbalsts.

Piestrādāju arī pie tā, lai šo dzeju padarītu poētiskāku un teatrālāku, lai tulkojums izskatītos baudāms, vakaros vingrinājos pie spoguļa. Manuprāt, ka, pateicoties mīmikai un ķermeņa plastikai, mērķis tika sasniegts. Dzeja tika pasniegta ar emocijām, paužot dzejnieka attieksmi. ●

Teksts: Valda Lutiņa Foto: The Times of Israel

PIRMĀ NEDZIRDĪGĀ PARLAMENTĀRIETE IZRAĒLAS VĒSTURĒ

ŠĒRLIJA PINTO kļuvisi par pirmo nedzirdīgo Izraēlas Kneseta parlamentārieti. Nododot zvērestu zīmju valodā un vēlāk sakot savu pirmo runu, Šērlija izpelnījās ovācijas un daudz siltu apsveikumu. Lai gan 32 gadus vecā Šērlija novērtē atbalstu, taču īpaša attieksme viņai nav vajadzīga: viņa ir parlamentā, lai cīnītos par aptuveni 1,8 miljoniem izraēliešu ar invaliditāti tiesībām, raksta *The Times of Israel*.

Šērlija ir nedzirdīga kopš bērnības un ar apkārtējiem sazinās zīmju valodā. Abi Šērlijas vecāki ir nedzirdīgi, un viņa jau bērnībā saprata, cik daudz viņai būs jācīnās par pieejamību un izpratni. Viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc viņa kandidēja uz Knesetu, ir vēlme mainīt nākamās paaudzes nākotni. Šērlija cenšas nodrošināt, lai viņas nedzirdīgais dēls uzaugtu citā pasaulē nekā viņa – bez ierobežojumiem un nepārtrauktas cīņas.

Šērlija jau ilgu laiku ir aizstāvējusi cilvēku ar invaliditāti tiesības. Parlamentāriete pauž cerību, ka viņas ienākšana Knesetā nesīs nozīmīgas pārmaiņas un novedīs pie tā, ka nedzirdīgajiem nebūs jācīnās par savām tiesībām. Kā saka Šērlija, tagad cilvēki ar invaliditāti zina, ka viņiem ir kāds, kurš viņu labā strādā visu diennakti.

Intervijā ar *The Daily Moth* Šērlija

pastāstīja, ka Izraēlā cilvēkiem bez invaliditātes, sasniedzot 18 gadu vecumu, jādodas kalpot militārajā dienestā. “Bet cilvēkiem ar invaliditāti, tostarp nedzirdīgajiem, tas ir brīvprātīgi,” viņa teica. Jau skolas laikā viņa saprata, ka vēlas kalpot armijā. Tāpēc darīja visu iespējamo, lai saņemtu apstiprinājumu un iestātos tajā. “Armija iemācīja mani sazināties ar dzirdīgiem cilvēkiem, izmantojot pildspalvu un papīru, un pēc četriem gadiem es atgriezos ikdienas dzīvē, jūtoties ļoti spēcīga,” skaidroja Šērlija. ●

ISLANDES ZĪMJU VALODAS PLAKĀTA MĀKSLINIEKS – LNS BIEDRS

Jūnijā Islandes Komunikācijas centrs par godu 30 pastāvēšanas gadiem izdeva plakātu ar 33 zīmēm, ko izmanto islandiešu zīmju valodā.

Plakātu veidojuši Komunikācijas centra darbinieki. Piemēram, zīmes un tām atbilstošus attēlus zīmēja mūsu biedrs Uldis Ozols, mākslinieks un zīmju valodas skolotājs, kurš jau deviņus gadus dzīvo un strādā Islandē.

Plakāts kā dāvana tika pasniegts ne tikai Reikjavīkas bērnudārza nedzirdīgajiem bērniem un pamatskolas bērniem, bet arī tiks sūtīts visiem Islandes bērnudārziem un pamatskolām.

Islandes Komunikācijas centra mājaslapā www.signwiki.is skatāmi videoklipi ar vairāk nekā 11 tūkstošiem zīmju islandiešu zīmju valodā, kā arī informācija par zīmju valodu un kultūru. ●

FRANCIJĀ NEDZIRDĪGAIS VADA LAULĪBU CEREMONIJU DZIRDĪGAJIEM

31 gadu vecais nedzirdīgais ŽILJĒNS KOMPĀNS jau gadu ieņem Masī komūnas (Francijā) municipālā padomnieka amatu un to veic ar lielu atbildības sajūtu, jo viņa dzīves moto – iestāties par nedzirdīgo arvien lielāku iekļaušanos sabiedriskajā dzīvē, vēsti ziņu portāls *Leparisien*.

Īkšķis savienots ar rādītājpirkstu simbolizē divus dzīvesbiedrus. Divas sažņaugtas dūres ar paceltiem un savienotiem īkšķiem – kopīgas dzīves simbols. Ar šiem zīmju valodas elementiem Žiljēns Kompāns 10. jūlijā laulību ceremonijā zālē salaulāja līgavu un līgavaini. Viņam blakus, protams, bija zīmju valodas tulks, kas viņa teikto darīja zināmu klātesošajiem.

“Tas ir ļoti svarīgi, lai visi, arī tie, kas nav nedzirdīgi, saprastu, ka laulība tiek noslēgta atbilstoši likumam un ir spēkā,” komentē Ž. Kompāns, teikto pavadojot ar jūsmīgu acu skatienu. “Turklāt jaunlaulātie, kuri ir dzirdīgi, pieprasīja, lai tieši es salaulāju viņus.”

“Lai es ietu politikā? Tas nu nekādi nebija manos plānos,” Ž. Kompāns atceras savu pārsteigumu, kad pilsētas mērs Nikolā Samsons viņam izteica priekšlikumu pievienoties savai komandai. “Īpaši es nevēlējos, ka mani izmantotu kā cilvēku ar ierobežotām iespējām, bet gribēju, lai mani izvēlas manas kompetences dēļ, nevis tāpēc, ka pārstāvu kādu minoritāti.”

“Mani pārliecināja viņa enerģija,” saka mērs Nikolā Samsons. “Viņš ir cīnītājs, kas neapstāsies, kas ik pa reizei mūs “iebukņī” izdarīt to un to... Viņš mērijā neaizstāv tikai vārdzirdīgo un nedzirdīgo tiesības, viņš darbojas arī pilsētas attīstības komisijā. Ierosinājumu un stratēģijas izstrādē viņš iesaista arī citus cilvēkus ar ierobežotām iespējām un organizē iedzīvotāju sapulces. Tagad, lai nedzirdīgie varētu vērsties mērijā ar savām problēmām un ierosinājumiem, izveidots arī zīmju valodas tulka amats. ●

SVEICAM OKTOBRA JUBILĀRUS!

Rīgas biedrībā

08.10. Ivars Eikšteins
10.10. Irenejs Piternieks
16.10. Vija Reimere
17.10. Vladimirs Lagunovs
17.10. Anna Pastare
18.10. Alvis Zeltiņš
19.10. Andris Niedre
19.10. Voldemārs Vaivads
28.10. Juris Grundulis
29.10. Aina Anna Rubene

Daugavpils biedrībā

06.10. Jeļena Semjonova
07.10. Ainārs Osmanis

Liepājas biedrībā

10.10. Lonija Heidemane
10.10. Ļubova Vāce

Rēzeknes biedrībā

06.10. Genita Krūmiņa

APSVEIKUMI

*Lai daudz tādu baltu dienu,
Kad gribas dejot kopā ar mākoņiem.
Lai daudz tādu rītu,
Kad gribas pacelties kopā ar putniem!*

Sveicam mūsu ilggadīgo eksprezidentu
un LNS Goda biedru
ARNOLDU PAVLINU
skaistajā dzīves 70 gadu jubilejā!

LNS valde un dome

*Lai saulīte apmirdz Tavu smaidu,
lai ir prieks un draugi, veselība,
kas interesants un pārsteidzošs šai dienā!*

Apsveicam mūsu LNS Goda biedri
JADVIGU BOČKĀNI
skaistajā 80 gadu jubilejā!

*LNS valde un dome
LNS Rīgas biedrības valde*

—Linda Vanaga

LTV PIEDĀVĀJUMS JAUNAJĀ SEZONĀ

Septembris ik gadu Latvijas Televīzijā iezīmē jaunās sezonas sākumu. Šogad lielākais LTV jaunums – jaunā Ziņu studija, kurā turpmāk jaunā vizuālā formātā un izcilā HD kvalitātē taps visi LTV Ziņu dienesta raidījumi.

No jaunās studijas tiek raidītas visas LTV Ziņu dienesta veidotās ziņas, no kurām nedzirdīgajiem skatītājiem ar surdotulkojumu ēterā un internetā tiek piedāvātas *Dienas ziņas*, *Sporta ziņas*, *Laika ziņas*, *Kultūras ziņas*, savukārt internetā ar surdotulkojumu skatāmi raidījumi *Šodienas jautājums*, aktuālā intervija *Viens pret vienu* un *Pasaules panorāma*. Ar subtitriem internetā un atkārtojumos ar subtitriem arī ēterā skatāmi informatīvie raidījumi *De Facto* un *Aizliegtais paņēmiens*.

Jaunajā sezonā raidījuma *Īstās latvju saimnieces* septiņas sievietes no visas Latvijas rādīs savu kulināro meistarību un pārsteigs ar viesmīlību, lai cīnītos par pārējo dāmu atzinību un iegūtu šova galveno balvu.

Savukārt raidījums *Iekodis Zemgalē* ir turpinājums iemīļotajam raidījumu ciklam, kurā tiek izgaršoti visi Latvijas novadi.

No 2. septembra turpinās žurnālista un režisora Armanda Tripāna veidotais dokumentālo raidījumu cikls *Zemes stāsti*. Raidījuma veidotāji viesosies visos Latvijas reģionos, stāstot par arbūzu, aitu, ķiploku, dārzeņu, ķirbju, kartupeļu, liellopu un citu saimniecību ģimenēm.

Šos jaunus raidījumus varēs noskatīties LTV mājaslapas sadaļā *Nedzirdīgajiem*, un raidījuma atkārtojumi būs ska-

tāmi ar subtitriem arī ēterā.

No 8. septembra trešdienās plkst. 21.15 Alvja Hermaņa režisētā daudzseriju mākslas filma *Aģentūra* ar subtitriem.

No 28. septembra otrdienās plkst. 22.00 LTV7 kanālā varēs noskatīties lielisku jaunumu – vēsturiskās drāmas seriālu *Vikingi* ar subtitriem.

No 4. septembra sestdienās skatāms jauns dokumentālo filmu cikls *Atlantijas okeāns: četri gadalaiki* ar subtitriem.

Savukārt brīvdienu vakaros skatāmas izcilas un kino pasaulē augstu novērtētas drāmas un komēdijas ar subtitriem, kurās spēlē iemīļoti pasaulē atzinību guvuši aktieri.

Skatītāji, kuri nepaguva noskatīties savas iemīļotās pārraides ēterā, tās var noskatīties LTV mājaslapā *ltv.lsm.lv* sadaļā *Nedzirdīgajiem*. ●

LĪDZJŪTĪBA

*Tas visskumjākais brīdis,
kad mīļa sirds
Uz mūžu mūžiem pārtrūkst un stājas,
Tad zvaigznes pie debesīm
asarās mirkst
Un tukšas kā klajums kļūst mājas.*

Mūžībā aizgājusi mūsu biedre
ANTONINA MACKEVIČA
(19.07.1931.–1.05.2021.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību viņas
tuviniekiem un draugiem.

LNS RĪGAS RB un Tukuma grupa

**KOP
SOLI** Izdevums "Kopsoli"
ISSN 1407 - 0170

Adrese: Elvīras iela 19, Rīga, LV-1083
E-pasts: kopsoli@lms.lv Tālrunis: 29180534

Redaktore v. i.: Inese Immure
Maketētāja: Ieva Immure
Iespiests: SIA "IBC PRINT BALTIC"

Sagatavots par Latvijas valsts budžeta
līdzekļiem.

Materiālu pārpublicēšana atļauta, tikai
saskaņojot to ar izdevuma redakciju.

Nākamais izdevums 27. oktobrī.